

Vi vil gerne høre hele historien

12. maj 2013, Politiken, Sektion 3 (PS), Side 12, PS ANALYSE BO LIDEGAARD CHEFREDAKTØR..., 965 ord, Id: e3c9b7f8

Vi ved ikke, hvem der stak Frihedsmuseet i brand. Men **vi** ved, at **vi vil** have et nyt museum til erstatning for det, der brændte. Samlingerne er intakte, og nu skal der tænkes konstruktivt over, hvordan **vi** bedst formidler **historien** om Danmarks besættelse til kommende generationer og til de mange udenlandske turister, der hvert år lægger vejen forbi Churchillparken.

To spørgsmål melder sig, inden **vi** går i gang med genopbygningen: Skal museet kun handle om frihedskampen, eller skal det rumme **hele historien** om besættelsen? Og skal det se på de fem år isoleret eller sætte dem i perspektiv af det, der gik forud, og trække tråde til det, der fulgte efter? Svaret er naturligvis, at det nye museum skal fortælle **hele historien**, og at den skal sættes i sammenhæng med alt det, den hænger sammen med.

BESÆTTELSESTIDEN var en periode med store modsætninger og svære valg, både for landet som helhed og for den enkelte.

Allerede på besættelsens første dag rykkede de demokratiske partier sammen i en national samlingsregering, hvis vigtigste opgave var at redde det danske demokrati.

Mellem de fire gamle partier, Socialdemokratiet, Venstre, Konservative og de radikale bestod dybe politiske forskelle.

Men de svor en musketered på, at de **ville** stå sammen, så længe landet var besat.

De sociale og politiske modsætninger var der stadig, og under overfladen fortsatte den politiske kamp. Samtidig pressede besættelsesmagten på for at få indrømmelser og for at drive en kile ind mellem de demokratiske danske partier. Det første lykkedes med det danske knæfald for Tyskland. Men det lykkedes ikke at få splittet den danske regering, og danske myndigheder forblev ansvarlige for

landets civile forvaltning. Det betød en verden til forskel for de grupper, der var mest udsatte for nazisternes forfølgelser, herunder ikke mindst de danske jøder.

Mens regeringen gik med til meget og fra sommeren 1940 støttede et mere og mere aktivt økonomisk samarbejde med Tyskland, var der også grænser, den stod fast på. Det beskyttede befolkningen mod det værste.

En særlig konflikt opstod efter Hitlers angreb på Sovjetunionen i sommeren 1941. Ledende danske kommunister, der hidtil havde støttet alliancen mellem Stalin og Hitler, blev efter tysk ønske arresteret af dansk politi - og to år senere deporteret til tyske kz-lejre. Selv om politikerne vedtog love som legitimation, er der næppe tvivl om, at arrestationerne var grundlovsstridige.

Når politikerne alligevel mente, at de kunne retfærdiggøres, var det, fordi de ikke stolede på kommunisternes hensigter. De mente, at Stalin var gjort af samme stof som Hitler, og at danske stalinister var fjender af Danmarks demokrati, selv om de nu også var fjender af besættelsesmagten.

Derfor forblev politikerne fra de fire gamle partier også dybt mistroiske over for især den del af modstandsbevægelsen, som de kommunister, der endnu var på fri fod, begyndte at organisere i løbet af 1942. Politikerne frygtede, at kommunisterne **ville** stille sig på Sovjetunionens side, hvis det endte med, at Danmark blev befriet af Den Røde Hær.

Selv om mange, der i krigens sidste år sluttede sig til de kommunistiske modstandsgrupper, uden tvivl gjorde det af et ærligt hjerte, og selv om de gjorde det med livet som indsats, forblev politikerne mistænksomme i forhold til de bevæbnede kommunisters hensigter, hvis det kom til kamp og kaos i Danmark.

Derfor støttede de i krigens sidste år bevæbningen af andre modstandsgrupper, der var loyale over for 'de gamle politikere'.

Mellem disse ventegrupper og de aktive kommunistiske modstandsfolk herskede dyb gensidig mistro, som splittede også modstandsbevægelsen på kryds og tværs.

Der var således mange fronter og modsætninger under Danmarks besættelse.

Mellem demokratiske politikere og kommunisterne.

Mellem kommunistiske frihedskæmpere og borgerlige ditto. Mellem landet og byerne, mellem tilhængere af væbnet modstand og støtten til samarbejdspolitikken.

Fra alle sider blev der udfoldet store bestræbelser for ikke at lade disse modsætninger slå ud i lys lue. I Danmarks Frihedsråd, der blev oprettet, efter at regeringen 29. august 1943 trak en streg i sandet over for nye tyske krav, arbejdede moderate modstandsfolk intenst for at bygge bro mellem kommunisterne og de nationalkonservative frihedskæmpere.

Frihedsrådet var modstykket til regeringen - men havde også i kritiske situationer nær kontakt til de folkevalgte politikere. Og til sidst endte det med, at modstandsbevægelsen og 'de gamle politikere' blev enige om sammen at danne den regering, der overtog magten ved Danmarks befrielse.

HELE DENNE dramatiske **historie** udspringer af de politiske og sociale kampe i 1930'erne, hvor Danmark forsøgte at bygge værn mod de totalitære ideologier, der voksede sig stærke i Europa, først i form af kommunismen i Sovjetunionen, så med fascisterne i Italien og senest og mest skræmmende med nazisternes fremmarch i Tyskland. Det er umuligt at forstå, hvorfor Danmark valgte ikke at tage den hårde kamp 9. april 1940, hvis man ikke forstår, hvad der gik forud.

Man kan heller ikke forstå, hvorfor danske demokratiske politikere frygtede de kommunistiske modstandsgrupper så meget, som de gjorde, hvis man vælger at se bort fra, hvad stalinismen stod for.

IKKE NOK MED det. Fra krigen sluttede og Danmark blev befriet, gik kun kort tid, før de tidligere allierede stod over for hinanden i en lang og bitter kold krig. Danmarks stilling ved frontlinjen i denne konfrontation har rødder dybt i besættelsestidens politik og konflikt. Det er ikke til at forstå de valg, det befriede Danmark træf i den kolde krig, hvis man ikke kender **historien** om Danmarks besættelse.

Det er derfor, det er vigtigt at genopbygge et museum, der kan danne ramme om **hele** denne fortælling. Det nye museum for Danmarks besættelse skal formidle **hele historien** og inddrage **hele** befolkningens erfaring, herunder ikke mindst frihedskampen, de folkevalgte politikeres rolle og dagligdagen i det besatte land. Årene op til krigen skal med, og det samme skal dem, der fulgte. Mindre kan ikke gøre det.

Det nye museum for Danmarks besættelse skal formidle **hele historien** og inddrage **hele** befolkningens erfaring.